

Preek Lukas 1: 5-25

Broeders, zusters,

Zoals gebruikelijk willen we in deze tijd van Advent stilstaan bij de gebeurtenissen die voorafgaan aan de geboorte van Jezus. Het Kerstevangelie is in Lukas 2 te vinden, dus laten we vandaag maar eens kijken wat er in Lukas 1 staat. We hebben zojuist de aankondiging van de geboorte van Johannes de Doper gelezen. Daar begint Lukas zijn Evangelie mee.

Deze Lukas is een metgezel van Paulus geweest op z'n zendingsreizen. Dat weten we omdat Lukas ook de schrijver van het Bijbelboek Handelingen is en in dat boek wordt verschillende keren in de 'wij' vorm geschreven (hoofdstuk 16,20,27), waar uit op te maken is dat Lukas bij de beschreven gebeurtenissen aanwezig was.

Lukas was een arts, dat blijkt ook wel uit z'n belangstelling en gedetailleerde beschrijvingen van de genezingswonderen van Jezus. Behalve arts, zou je Lukas ook een historicus kunnen noemen. Hij geeft een uitgebreid inzicht in z'n Evangelie in het leven van Jezus en in Handelingen beschrijft hij het ontstaan van de christelijke gemeente en de zendingsreizen van Paulus. Het Evangelie eindigt bij de hemelvaart van Jezus, het boek Handelingen begint daarmee. De boeken sluiten naadloos op elkaar aan. Voordat Lukas is begonnen met schrijven heeft hij nauwkeurig onderzoek gedaan, zo zegt hij in hoofdstuk 1:3. Hij heeft zich goed laten informeren en dat deed hij met een doel? Hij wil de lezer tot wie hij zich richt in beide boeken, meneer Theofilus, overtuigen van de betrouwbaarheid van de zaken waarin hij onderwezen is. Theofilus is waarschijnlijk een vooraanstaande man, Lukas noemt hem 'hoogedel', die of net christen geworden was of die meer wilde weten over de christelijke boodschap.

En ongetwijfeld geldt dat niet minder voor ons, nu de boeken van Lukas in het Nieuwe Testament zijn opgenomen. Het verslag van Lukas is nauwkeurig opgesteld en wil ook ons tot erkenning van de betrouwbaarheid van deze verslagen te brengen. Wat dokter Lukas schrijft over een maagd die zwanger raakt, over genezingswonderen, over de opstanding uit de dood, en nu over een bejaarde vrouw die alsnog een kind krijgt, zijn feiten, ècht gebeurd. Daar hoeft Theofilus niet aan te twijfelen. En wij hoeven dat ook niet!

Met dat is ons achterhoofd mogen we nu gaan kijken naar de gebeurtenissen in de tempel als Zacharias, een oude priester, dienst mag komen doen en het reukoffer mag brengen. Daarvoor wordt geloot tussen de aanwezige priesters. En wie ooit de gelegenheid heeft

gehad om één keer het reukoffer te brengen, mag de volgende keer niet meer mee doen bij de loting. Deze bijzondere taak van het brengen van het reukoffer en het uitspreken van de aäronitische zegen uit Numeri 6 gebeurt dus maar één keer in je leven. Het was een grote eer om één keer in je leven in de buurt van het voorhangsel te komen dat het Heilige scheidt van het Heilige der Heilige.

Deze keer was dus Zacharias aan de beurt. En als hij straks bij het verlaten van de tempel in de voorhof komt en er geen woord uit kan krijgen, beseft hij dat er zich in zijn leven nooit weer een tweede kans zal voordoen. Wat het hoogtepunt van z'n priesterdienst had moeten zijn wordt in feite een blamage. Zacharias moet er het zwijgen toe doen.

Misschien moeten we even goed tot ons laten doordringen wat Lukas over deze Zacharias en zijn vrouw Elizabeth zegt: zij zijn vrome en gelovige mensen die zich strikt houden aan de geboden en wetten van de Heer (vs.6). Dat eerst, zo staan deze beide mensen bekend. Ze zijn godvrezend, hebben de God van Israël lief en dat is terug te zien in hun leven. Dat is toch mooi als ze dat van je zeggen. Als dat hetgeen is dat opvalt.

Toen ik dat zo las vroeg ik me wel af hoe ik zelf bekend sta. Wat zouden ze zeggen over mij? En jij....wat zouden ze zeggen over jou? O, die en die, dat is een leuke vent, vlotte meid, daar kun je mee lachen, of dat is een harde werker. Maar zouden ze ook zeggen dat je herkenbaar bent als een echte gelovige, iemand die leeft naar Gods woord? Niet wettisch, streng volgens zelfbedachte regeltjes, maar oprecht levend volgens de Bijbel, Gods Woord en Hem dienend uit liefde! Zo stonden Elizabeth en Zacharias dus bekend. Niet dat ze zondeloos waren, dat niet, dat gaan we wel zien in het vervolg van het verhaal, maar ze waren authentiek, oprechte volgelingen van de God van Israël.

Behalve dat ze vroom waren wordt er door Lukas nog iets gezegd over dit echtpaar. Ze waren kinderloos. Dat is bijzonder. Het krijgen van kinderen werd in het oude Israël als beloning van God gezien. En zo mogen wij daar ook naar kijken. Zo staat het immers in Psalm 127: *Kinderen zijn een geschenk van de Heer, de vrucht van de schoot is een beloning van God.*

maar als kinderen een beloning zijn, wat is dan het ontbreken van kinderen? Dan zal dat wel een straf op je zondige leven zijn, zo redeneerde men in die tijd.

Maar Lukas zegt hier dat twee vrome godvrezende mensen toch kinderloos zijn. Hij laat zien dat die redenering dus niet klopt. Je kunt dus godvrezend en kinderloos tegelijk zijn! Met die gedachte wordt dus in dit gedeelte korte metten gemaakt. Er staat nadrukkelijk dat Elizabeth en Zacharias rechtvaardig voor God waren (vs. 5). Niks mis mee! Ze leefden naar

Gods geboden. Vrome mensen. Zulke mensen worden niet door God gestraft met onvruchtbaarheid. Trouwens, als God echt zo met mensen zou omgaan, dan had er niemand kinderen meer.....

Maar toch, voor Zacharias en Elizabeth was het wel confronterend, iedere keer als je in jouw omgeving blijde moeders en zwangere vrouwen ziet. Maar jullie wordt het maar niet gegeven. Je blijft onvruchtbaar. Iedere maand is er die teleurstelling. Nee, weer niet. En de tijd dat je nog kinderen kunt krijgen wordt korter en korter. Je bidt en je bidt, maar op een gegeven moment stop je daar ook maar mee. Het heeft geen zin meer. De kansen zijn verkeken.

Het is opmerkelijk dat de geschiedenis van de komst van Jezus op dezelfde manier begint als de geschiedenis van het volk Israël. Ook Abraham de aartsvader van Israël en zijn vrouw Sarah waren op hun oude dag kinderloos. Ook bij hen was er ongeloof toen een hemelse boodschapper het kind kwam aankondigen. Sarah lachte erom. Hoe kan dat nou dat zij moeder zou worden terwijl haar leeftijdgenoten al lang en breed met de kleinkinderen op schoot zaten?

Ongeveer net zo vergaat het de oude Zacharias. Bij de tempel wordt hartstochtelijk gebeden om de verlossing van Israël en de komst van de Messias. Terwijl dat gebeurt zal Zacharias in het Heilige van de tempel de wierook verbranden als symbool van het gebed van de mensen buiten.

Precies op dat moment verschijnt hem een engel. Niet de eerste de beste. Hij stelt zich voor als Gabriël die altijd in Gods nabijheid is. De naam van Gabriël zal de vrome Zacharias wel gekend hebben. In het boek van de profeet Daniël komt hij ook al naar voren als boodschapper van God (Dan. 8,9).

Zacharias schrok geweldig, wat wil je. Je verwacht alleen met God te zijn en dan verschijnt daar een engel. De engel spreekt wonderlijke woorden: *Zacharias, je gebed is verhoord.* Wat bedoelt hij daarmee? Het gebed dat Zacharias op dat moment bidt, samen met z'n volksgenoten? Het gebed om de komst van de Messias die Israël komt bevrijden? Of de gebeden die Zacharias samen met Elisabeth in hun jonge jaren tot God hebben opgezonden om toch de moederschoot van Elisabeth te openen? Vermoedelijk zijn de oude mensen allang gestopt om daar nog langer om te vragen. Of kondigt de engel hier de verhoring van beide gebeden aan? Elisabeth gaat zwanger worden. Maar het kind dat ze zal krijgen is een bijzonder kind. Hij zal velen van het volk Israël tot de Heer hun God brengen. En dan citeert de engel de laatste regel van het Oude Testament uit het boek

Maleachi (4:5): *als bode zal hij voor God uitgaan met de geest en de kracht van Elia om ouders met hun kinderen te verzoenen en om zondaars tot rechtvaardigheid te brengen, en zo zal hij het volk gereedmaken voor de Heer.* Over dat kind dat jullie straks gaan krijgen, Zacharia, is al 425 jaar geleden geprofeteerd door Maleachi. Hij zal de laatste profeet zijn in Israël voordat de Messias onder het volk zal verschijnen. Jezus zal hem straks de grootste noemen die ooit uit een vrouw is geboren (Lukas 7:28). Onder zijn prediking zal er zal een grote opwekking plaatsvinden in Israël. Mensen zullen tot inkeer komen, hun schuld erkennen en zich verootmoedigen.

De vrome Zacharias kan het zich allemaal niet meer voorstellen. Ondanks dat hij gelovig en godvrezend is blijkt hij hier een kleingelovige. Ach natuurlijk, hij kent ook die verhalen wel uit de bijbel. Abraham en Sara die Izaäk krijgen. Izaäk en Rebecca, die naar aanhoudend gebed Jakob en Ezau mogen ontvangen. Jakob en Rachel, die lang hebben moeten wachten op Jozef. En ook bij Manoah en zijn vrouw, de ouders van Simson, en bij Elkana en Hannah, de ouders van Samuël, ging het zwanger raken niet bepaald vanzelf.

Prachtige verhalen. Hoe vaak heeft de heilsgeschiedenis niet aan een zijden draadje gehangen. Mooi om een keer als priester over te preken. Als Zacharias ook een zoon had gehad, dan had hij ze waarschijnlijk vol overtuiging doorverteld. Hij zou hem alles verteld hebben over Gods grote daden – vroeger. Hij zou vertellen over wat God nog gaat doen – later. Maar als de engel vertelt wat er *nu* gaat gebeuren, dan schudt Zacharias zijn oude hoofd. Nee dat kan hij niet geloven! Zoiets gebeurde toen, in een ver verleden, maar je denkt toch niet dat zoiets vandaag nog gebeurt.

Je zou die oude Zacharias wel even door elkaar willen schudden: *Zacharias je gebed is verhoord!* Je gebed om een zoon, maar ook dat gebed daar bij het reukoffer en het gebed van de menigte buiten. Dat gebed om verlossing en bevrijding voor Israël. Ook dat gebed is verhoord, Zacharias.

Dat kan niet mooier, zou je zeggen! Je bidt, je smeekt tot God. En je krijgt antwoord. Een boodschapper rechtstreeks uit de hemel komt het je zeggen: *je gebed is verhoord, je krijgt waar je om vroeg.* Dan gil je het toch van de daken. Je springt toch een gat in de lucht. Of niet soms?

Nou, bij Zacharias ligt dat een beetje anders. Ondanks die belofte van gebedsverhoring: Elizabeth, je vrouw, zal een zoon baren. En je moet hem Johannes noemen. 'God is genadig' betekent dat! Want wat hebben jullie verlangd naar een kind. En wat een verdriet ook als dat verlangen niet wordt vervuld.

Maar Zacharias zegt 'Nee, dat kan ik niet geloven, dat zeg je nou wel, boodschapper van God, maar ik zie niet hoe dat ooit zou kunnen'.

Zacharias valt door de mand. Zacharias, een priester nog wel. Zacharias, van wie we net hebben gelezen in het 6^e vers dat hij vroom leefde naar de geboden van God, onberispelijk. Niets op aan te merken. Een prima CV. Een prachtige staat van dienst.

Maar nu, op dit belangrijke moment in de geschiedenis van Israël, faalt Zacharias als vertegenwoordiger van Gods volk. Hij wordt door God uitgekozen om bij te dragen aan de vervulling van Gods beloften, maar Zacharias bedankt voor de eer. En dan ga je jezelf afvragen, hè....als het met die vrome Zacharias er al zo voor staat, hoe zal het dan met de rest van het volk zijn?

Zacharias wordt het zwijgen opgelegd. Omdat hij niet gelooft, zal hij voorlopig niet meer kunnen spreken. Hoe zou je ook een geloofwaardige boodschapper kunnen zijn als jezelf de boodschap niet meer geloven kan? Zacharias komt naar buiten, maar hij doet er het zwijgen toe. Juist nu zou die zegen zo veelzeggend zijn geweest: *De HERE doe zijn aangezicht over u licht en zij u genadig*. Genadig, daar in klinkt de naam van Johannes door– God is genadig.

Wat een afgang voor Zacharias. Waarschijnlijk de enige keer in zijn leven dat hij geroepen werd om te zegenen, blijft hij stom. Hij heeft de wachtende menigte niets te vertellen. Zwijgend verdwijnt hij van het toneel.

Maar ondanks het feit dat Zacharias er voorlopig geen woord meer kan uitbrengen, blijft God God. In de naam van Johannes en in de zegen die nu niet is uitgesproken wordt God gepresenteerd als een genadig God. De engel had niet gezegd: *Zacharias, ik zoek voor jou wel een ander. Als je niet gelooft dan doet God het wel zonder jou*. Nee, de engel had gezegd dat Zacharia niet kon spreken *totdat* de dag zou aanbreken waarop dit alles gaat gebeuren. God schrijft Zacharias niet af.

Kijk daar heb je nou weer zo'n voorbeeld in de bijbel waar Gods geweldige, liefdevolle genade in contrast staat met ons kleine, menselijke geklungel. Maar God laat ook deze klungel niet los. Hij maakt, ondanks onszelf, zijn beloften waar. God is niet te stoppen, zelfs als de vroomsten onder het volk het laten afweten. God is genadig. Vol liefde voor een volk dat die liefde elke keer weer verspeelt.

Toen later de bejaarde Elizabeth zwanger werd en beviel van een zoon was dat ook wat tot de burens en de familie doordrong. De Here heeft zijn barmhartigheid aan haar groot gemaakt (vs. 58). Wat waren de mensen blij. En zo gingen de woorden van de engel al meteen in vervulling: velen zullen zich verblijden over zijn geboorte (14). Wat een wonder

dat deze oude mensen nog een kind mochten ontvangen. Dat houd je toch niet voor mogelijk. Natuurlijk, iedere geboorte is bijzonder, ieder klein kind is een geschenk van God. Wie niet onder de indruk komt van de Schepper als hij in een wieg kijkt, heeft er niets van begrepen. En vooral als jezelf nooit kinderen hebt gekregen, dan weet je als geen ander, dat het allemaal niet zo vanzelfsprekend is. Maar hier bij de geboorte van Johannes geldt dat wel heel speciaal. Maar zelfs deze geboorte van Johannes is nog maar het voorspel van een nog veel indrukwekkender geboorte.

Het zal niet lang meer duren en dan zal Gabriël er weer op uit gestuurd worden. Een doodgewoon jong Joods meisje, Mirjam heet ze, wij kennen haar als Maria, zal z'n moeder worden. De maagd zal zwanger worden zei Jesaja 750 jaar geleden. Onvoorstelbaar. Nooit een man toebehoord en toch zwanger. Hoe verzin je het?

Maria wordt de moeder van de belangrijkste Persoon van de mensengeschiedenis. Met haar Kind gaat de invasie beginnen. God zelf zet voet aan wal en komt orde op zaken stellen. Hij verlaat z'n troon om hier het levenslicht te zien in een beestenstal. Hoe verzin je het?

Maar zover is het nog niet. Daar gaan we met Kerst bij stilstaan.

We hebben gehoord van een vroom man Zacharias. Een vrome man, die na z'n ongelovige reactie niet wordt afgeschreven door God. Want God is, wat de naam van Johannes betekent: Hij is onnoemelijk genadig.

Hij is de God van nieuwe kansen, voor Zacharias en voor ons.

Johannes gaat straks vooruit wijzen naar Gods Zoon. Wij mogen straks terugkijken naar Zijn komst op aarde, om ons er opnieuw bij te bepalen dat dat jochie in die voerbak onze Verlosser wil zijn. Hij werd man, Hij gaf zich helemaal weg aan het kruis en Hij brak de banden van de dood. Met Kerst kwam Hij voor het eerst en net zo zeker als Hij toen kwam, komt Hij terug. Dat is de betekenis van Advent, adventus, komst. Hij kwam en Hij komt. Johannes moest zijn volksgenoten klaar maken voor de komst van de Messias. Zullen wij ervoor zorgen dat we klaar zijn voor Zijn wederkomst? Amen